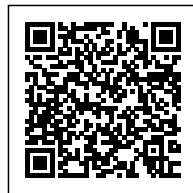

CHÙA TRĂM GIAN - NÉT TÂM LINH ĐỘC ĐÁO XỨ ĐOÀI

Chùa Trăm Gian được thành lập năm 1185 đời Vua Lý Cao Tông, niên hiệu Trinh Phù thứ 10, chùa nhiều lần được tôn tạo, trùng tu. Trải qua nhiều thế kỷ, giá trị lịch sử - văn hóa - nghệ thuật của chùa vẫn vẹn nguyên theo dòng chảy thời gian.

Tác giả: **Diệu Linh**

Chùa Trăm Gian được thành lập năm 1185 đời Vua Lý Cao Tông, niên hiệu Trinh Phù thứ 10,

chùa nhiều lần được tôn tạo, trùng tu. Trải qua nhiều thế kỷ giá trị lịch sử - văn hóa - nghệ thuật của chùa vẫn vẹn nguyên theo dòng chảy thời gian. Chùa có 3 tên gọi: Trăm Gian, Quảng Nghiêm, Tiên Lữ. Chùa tọa lạc trên một quả đồi thuộc dãy núi Tiên Lữ, xã Tiên Phương, huyện Chương Mỹ, Hà Nội.

Chùa Trăm Gian là di sản kiến trúc Phật giáo độc đáo tại nước ta với cách tính 4 cột là 1 “gian” thì chùa có tổng cộng 104 gian, chia thành 3 cụm kiến trúc chính.

Ảnh: St

Cụm thứ nhất

Cụm thứ nhất có 4 cột trụ cùng 2 quán, ngày xưa từng là nơi đánh cờ người vào ngày hội. Tiếp theo sẽ đến nhà giá ngạ nhìn ra hồ sen để đặt kiệu thánh xem múa rối nước.

Cụm thứ hai

Sau khi leo khoảng trăm mấy bậc thang bạn sẽ đến với cụm thứ hai gồm có tòa gác chuông 2 tầng mái với lan can quay 4 mặt, ván bằng đều được chạm trổ hình mây hoa. Đây cũng là một trong số hiếm hoi các gác chuông được xây từ năm 1693 và vẫn còn lưu lại đến hiện tại.

Trong chùa Trăm Gian còn có treo quả chuông cao 1,1 mét với đường kính 0,6 mét được đúc năm Cảnh Tịch thứ 2 (tức năm 1794). Qua gác chuông và leo 25 bậc đá xanh hình rồng mây chúng ta sẽ thấy sân kê sập đá hình chữ nhật. Quả chuông cũng là đại diện cho hình ảnh điển hình của chuông đồng thời Tây Sơn.

Cụm thứ ba

Tiếp tục leo thêm 9 bậc đá với lan can chạm hình rồng cuộn khúc thế, cụm thứ 3 cũng là chùa chính, bao gồm nhà bái đường, tòa thiêu hương và thượng điện. Chùa chính bao gồm 3 gian thờ là gian thờ Phật, gian thờ Thánh, gian thờ Quan Âm và gia đình đô đốc Đặng Tiến Công. Nét đặc sắc nhất phải kể đến có lẽ chính là 153 pho tượng chủ yếu làm bằng gỗ nằm trong chùa, có một số ít thì được làm bằng đất nung phủ sơn.

Không chỉ là điểm đến tâm linh nức tiếng của xứ Đoài, chùa Trăm Gian còn lưu giữ nhiều tác phẩm nghệ thuật có tuổi đời hàng trăm năm mang dấu ấn văn hóa, lịch sử Việt Nam.

Tại gian giữa thượng điện có một bệ bằng đất nung đỏ hình khối chữ nhật, giống kiểu các bệ đá thờ Trần. Trên là đài sen, xung quanh trang trí nhiều hình động vật và hoa lá, bốn góc có hình chim thần Garuda (loài chim thần trong Ấn Độ giáo có ảnh hưởng sang Phật giáo Nam Tông tại Việt Nam). Nhiều nhà nghiên cứu cho rằng bệ này có niên đại thời Mạc, trên bệ đặt các tượng Phật Tam thế.

Ở gian bên trái, phía dưới tượng Quan Âm Tống Tử là tượng đô đốc Đặng Tiến Đông - một tướng lĩnh Tây Sơn mà sự tích được ghi lại trên khối bia vuông bốn mặt đặt ở bái đường. Bài bia do Phan Huy Ích soạn và Ngô Thì Nhậm nhuận sắc.

Tượng Quan Âm Tống Tử Ảnh: St

Gian bên phải là khám thờ “đức Thánh Bối” Nguyễn Bình An, vị thánh đã được thờ ở chùa Bối Khê. Tượng thánh làm bằng mây đan ngoài bọc vải phủ sơn.

Hai bên chùa Trăm Gian là dãy hành lang. Trong cùng là nhà thờ Tổ. Ở giữa còn có gác trống, treo một chiếc trống lớn và một khánh đồng đúc năm Cảnh Hưng thứ 10 (1749).

Dọc gian tả và hữu hai lối lên Thượng điện chùa Trăm Gian là nơi phụng thờ các vị La Hán. Những bức phù điêu gỗ 18 vị La Hán tại chùa được chạm khắc tinh xảo. Đây là những bức phù điêu gỗ chạm nổi, mang phong cách tạo hình sáng tạo, đa dạng. Mỗi vị La Hán là một tác phẩm nghệ thuật độc đáo với những nét cách điệu, sinh động, hài hòa của nghệ thuật tạo hình thời Lê.

Phù điêu Thập Bát La Hán Ảnh: St

Một trong những pho tượng quý ở chùa Trăm Gian là tượng Tuyết Sơn

Tượng Tuyết Sơn Ảnh: St

Tượng được tạc bằng gỗ mít sơn then đen nhánh. Pho tượng đẹp sinh động bởi tài năng điêu khắc của các nghệ sĩ dân gian, thể hiện được hình ảnh đức Phật tu khổ hạnh trong núi Tuyết Sơn. Với hơn hàng trăm pho tượng, các hoành phi, câu đối được bảo tồn, gìn giữ qua nhiều thế kỷ đã tạo nên giá trị tâm linh, cũng như giá trị lịch sử - văn hóa của chùa Trăm Gian.

Đến chùa Trăm Gian, phật tử không chỉ được hòa mình với thiên nhiên, thư thái trong khung cảnh sơn thủy hữu tình của vùng thôn quê, được chiêm bái, lễ Phật, được nghe những truyền tục linh thiêng về chùa.

Phật tử sẽ hiểu hơn về những tác phẩm nghệ thuật đặc sắc, đậm nét văn hóa Việt như các phù điêu gỗ 18 vị La Hán, câu đối khảm trai, tượng Tuyết Sơn, bộ tranh cổ - bộ tranh Thập điện Diêm Vương đang được lưu giữ tại chùa Trăm Gian.

Tác giả: **Diệu Linh** (t/h)

Tham khảo:

Wikipedia

[Tạp chí Người Hà Nội online](#)